

LET'S GO URBAN

DICHTER BIJ DE

Het groen onderwijs wil graag stedelijke jongeren binnenhalen. In de Randstad gaat dat soms vanzelf, maar daarbuiten blijft de afstand tussen groen onderwijs en stad groot. Dat neemt niet weg dat er volop initiatieven zijn.

TEKST
TON VAN
DEN BORN
FOTOGRAFIE
STUDIO ANDRÉ
RUIGROK EN
THINKSTOCK

De stadsjongere is meer dan welkom in het groen onderwijs, maar het imago zit vaak in de weg. De sector heeft geen status in de stad, erkent Gerry Kouwenhoven, projectleider Food en Greenport bij Inholland Delft. De stadsjongere droomt over een loopbaan en geld via andere wegen. De groene sector is niet in beeld. Maar die sector verwacht wel een tekort aan gekwalificeerde beroepskrachten. Het is zaak andere doelgroepen aan te spreken.

Er zijn aanwijzingen dat de afstand kleiner wordt. De Randstad gaat daarin voorop. De afstand tussen groen onderwijs en de stad is er niet meer zo groot als tien of twintig jaar geleden. Een aansprekend voorbeeld is Lentiz Lifecollege in Schiedam dat aansluitend op de leef-

wereld van jongeren in de omgeving urban-opleidingen in de markt heeft gezet. En Wellantcollege start een mbo-plus opleiding onder de naam Urban green development. De afgestudeerden van die opleiding gaan bijdragen aan een aantrekkelijke en multifunctionele Randstad.

Daarnaast groeit de aandacht voor stadslandbouw en streekproducten. Er is aandacht voor boerderijeducatie, bijvoorbeeld van Amsterdamse scholieren, en er zijn lectoraten die proberen de afstand stad – platteland te verkleinen.

Extraatje

Voor jongeren op groenscholen in het westen zijn boer en boerderij ver weg. “Het zijn stadskinderen”, zegt Aagje Boot van vmbo Madestein (Wellantcollege) in Den

STAD

Haag. “Ik betwijfel of ze wel weten dat de aardappelen uit de grond komen.”

Veel leerlingen associëren de scholen ook niet met de agrarische sector. Dat geldt volgens Gerry Kouwenhoven in elk geval voor Inholland Delft. “We zijn een stadshogeschool.” Studenten die Dier- en veehouderij kiezen, doen het eerste jaar een boerderijstage zodat ze weten wat daar met de dieren gebeurt.

Voor veel kinderen die naar vmbo Madestein komen is volgens Boot groen een extraatje. Voor de landbouw komen ze niet. Het is ‘een leuke school, die school met geitjes en een paard’, maar zodra het om vervolgonderwijs gaat, valt groen af. De lage doorstroomcijfers van groen vmbo naar groen mbo die Aequor in oktober publiceerde, illustreren dit.

Niet verloochenen

Vroeger kwamen vooral boerenzonen naar de agrarische hogescholen, dat is nu anders. De herkomst van de groene hogeschoolstudenten varieert per opleiding, reageert een woordvoerder van HAS Hogeschool. Bij Bedrijfskunde & Agribusiness zie je nog veel boerenzonen. Maar dat ligt anders bij Foodmanagement of Toegepaste biologie. En in Almere hebben studenten van CAH Vilentum vaak een meer stedelijke herkomst dan in Dronten, zegt lector Gaston Remmers. Hij leidt sinds juni 2010 het lectoraat Eco-effectief ondernemen in een stedelijke omgeving. Remmers wil met zijn lectoraat voor groen onderwijs ‘de stadsmuren slopen’. Boer en burger, Almere en het platteland dichter bij elkaar. Het lectoraat richt zich op ondernemers die bijdragen aan

Voor veel kinderen uit de Randstad die naar een groen vmbo gaan is groen 'een extraatje'

een vitale en leefbare stad, bijvoorbeeld met stadslandbouw.

Inholland Delft heeft een aanvraag gedaan voor een project met street food-ondernemers. Dit zou, verwacht Kouwenhoven, een doorbraak kunnen opleveren naar de besloten netwerken van ondernemers van allochtone herkomst. “We willen hier een brug slaan, maar het is ook onze maatschappelijke taak. We willen ons als school versterken in de regio, en dit zijn onze mensen.”

Dat geldt zeker ook voor de Food Academy van Inholland in Amsterdam. “We weten niet wat een echt groene student is, want zelfs al komen ze uit het Westland, dan nog zijn ze behoorlijk stads. Vroeger stuurden we ze een week naar PTC+ voor trekkerrijden, maar dat beviel ze niet; je moest ze eens horen... Toch willen we onze afkomst niet verloochenen: we blijven een hogere agrarische school. Zo hebben we ze heel bewust studenten aangezet om mee te doen aan een prijsvraag over Veehouderij in de stad.”

Een andere ontwikkeling in het hoger onderwijs is de lectorenkring Urban Food en Green. Naast initiatiefnemers Remmers en andere lectoren van CAH Vilentum zijn hierbij lectoren van Inholland, VHL, HAS en een lector van de Hogeschool van Amsterdam aangesloten. Zij richten zich op stadslandbouw, stedelijk voedsel en groen en willen tot gezamenlijk onderwijs en onderzoek

komen op dit vlak. “Er zijn veel initiatieven in die richting”, zegt Kouwenhoven. “Dat gaat automatisch: we zitten nu eenmaal in de stad.”

Lange adem

Zo ook Lentiz, de groene school in Schiedam. Die school realiseerde zich een aantal jaren geleden dat ze erg weinig aantrekkingskracht had voor jongeren in de omgeving. “Die kinderen hebben weinig met groen”, vertelde CvB-voorzitter Gert Kant eind 2009 aan dit vakblad. Daar wilde de school wat aan doen. In opdracht van Lentiz zochten Tom Bade en Kim van der Leest van kenniscentrum Triple E naar samenhang tussen de stedelijke context en groen mbo. Welke werkgelegenheid is er in de stad en hoe vertaalt je dat naar groen onderwijs? De stad is een kans voor dat onderwijs, dat zich voorheen vooral met plattelandsfuncties bezighield. De stad moet en kan immers groener met bijvoorbeeld urban food, urban wellness of urban trade. De traditionele groene mbo-opleidingen zoals voeding, groenbeheer, recreatie en bloemopleidingen werden als het ware geurbaniseerd. Bade en Van der Leest produceerden een boekje over hun bevindingen met beelden van skaters en boomhutten. Beelden die stedelijke jongeren laten zien dat die groene wereld veel leuker en dynamischer is dan ze wellicht denken.

De aanpak om, allochtone, stadsjongeren te trekken spoort met die van Kies Kleur in Groen, stelde Kant destijds. Misschien werkt het in Schiedam: het is nog te vroeg om conclusies te trekken. Hoe dan ook is het interessanter van stedelijke jongeren een proces van lange adem, denkt Mirjam Kuggeleijn, communicatieadviseur bij de AOC Raad.

Strekschool

Wat betekent een stedelijke instroom voor de groene docent, de school en de onderwijsvraag? De vaak genoemde leefwereld van de leerlingen, de leefwereld waar je als docent aansluiting moet vinden, is veranderd. Niet de stal, de wei en het dorpscafé om maar wat te noemen, maar het stadspark, de metro en de fitnessclub. De stadse leerlingen komen niet voor de trekkers, de koeien en nog minder voor de varkens, maar misschien wel voor de paarden en de marmotten.

“Je ziet soms gekke dingen”, zegt Menno van der Kuur, directeur van mbo De Groene Welle in Zwolle. “Elke boerenjongen kon melken, maar voor een stadsjongere is een koe een beest in de wei dat je niet aanraakt.” Hij constateert een kentering. Op de school in Zwolle, en nog meer op die in Hardenberg, kwam vroeger 100 pro-

Stad en groen onderwijs komen dichterbij elkaar 10 voorbeelden

1. Urban-opleidingen bij Lentiz en Wellantcollege;
2. Meer 'stedelijke' lectoraten bij groene hogescholen en een lectorenkring;
3. Multifunctionele landbouw: boerderijen met educatie, recreatie, zorg;
4. Stadslandbouw (*urban agriculture*, komt ook in andere landen op);
5. Kies Kleur in Groen: diversiteit betekent ook meer stedelijke, vaak allochtone, jongeren;
6. Groen (onderwijs) onder de aandacht bij stadsjeugd via o.a.: maatschappelijke stage in groen, groene pso in 'grijs' vmbo, smaaklessen, boerderijeducatie, natuurervaring;
7. Gezondheid van burgers, daarbij speelt groen en groen onderwijs van groen mbo tot WU een rol;
8. Duurzaamheid heeft bijna altijd een groene component; aoc's willen Voorop in de vergroening;
9. Gebouwen van groenscholen zoals De Groene Welle in Zwolle of de Groene Campus in Helmond hebben een meer stedelijke uitstraling. Verder neemt op verschillende scholen het aandeel stadskinderen toe.
10. Initiatieven met 'stedelijke' roc's, zoals een gezamenlijke basis voor voedingsopleidingen van Clusius College en Nordwin College.

Urban groen onderwijs... dat is ook mountainbiken in de stad

cent van de boerderij. Nu trekken opleidingen zoals dierverzorging, paraveterinair, wildlife, sportvisserij en zorgbedrijf ook andere leerlingen. “Maar Hardenberg blijft een streekschool voor het omringende platteland.”

“Wij zijn absoluut een streekschool”, zegt Micha Flore, mbo-teamleider bij Edudelta Goes. Hij herkent die kentering niet. “De regio is het achterland en bepaalt welke veranderingen op school plaatsvinden. Een stedelijk karakter hebben wij niet. We hebben leerlingen die er dagelijks twee keer anderhalf uur reizen voor over hebben omdat ze thuis een akkerbouwbedrijf hebben.”

Het tellen van de verdeling stads- en plattelandjongeren is lastig volgens Flore, want waar ligt de grens? Telt bijvoorbeeld Oost-Souburg dat tegen Vlissingen aanligt als dorp of als stad? Hij denkt dat een kwart van de ongeveer 560 mbo'ers op de school in Goes uit stad of stedelijke omgeving komt.

Het is te eenvoudig om te constateren dat de groenscholen nu stedelijker worden. Het mbo van AOC Terra in Groningen wil dat wel en probeert bijvoorbeeld met het project Groene educatie in de stad de afstand tussen stad en groen onderwijs te verkleinen, maar het lukt nog niet echt meer stedelijke jongeren te trekken. Ook deze school is vooral een streekschool. “Nog geen 10 procent van de bijna duizend leerlingen hier komt uit de stad”, zegt Marco van Veen, teamleider. “We hebben ook nog steeds de a van agrarisch in de naam.” Hij wijst op de naamsverandering van AOC Friesland naar Nordwin College.

Stadsvernieuwing

Of de groenschool nu een stadsschool of een streekschool is, iedereen ziet kansen in de stad. De afstand tussen groen onderwijs en stad moet dan nog kleiner worden. Of, beter nog, de grenzen moeten worden opgeheven. Die grenzen tussen stad en platteland en tussen stedelijkheid en landelijkheid zijn op sommige plaatsen al vaag. Het platteland is allang niet meer het land tussen de steden waar boeren zorgen voor voedsel voor de stedeling. De nieuwe visie op platteland sinds de jaren tachtig haalde de stad en de stedeling al dichterbij. Opleidingen plattelandsvernieuwing illustreren de bredere visie op platteland.

Nu ontstaat een nieuwe visie op de stad. En daarmee ook op stadsvernieuwing. Het is mooi als het groen onderwijs de afstand naar de stad kan verkleinen, maar ook in de stad zelf kan nog wel iets gebeuren. Zover is het nog niet, denkt Remmers. “Er is veel bewustwording en ideevorming, maar steden beschikken over te weinig instrumentarium om landbouw en voedsel van betekenis te laten zijn voor de stad. En op gemeentelijk niveau is er ook nog weinig kennis over de betekenis van landbouw en voedsel voor stedelijke vitaliteit.” ■

Kijk voor links op www.groenonderwijs.nl > vakblad editie 12